

СТУДИИ НА СЛУЧАЈ ЗА ТЕСТ ЕТИКА, ДЕЛОВНА КУЛТУРА И ДЕОНТОЛОГИЈА

Студија 1

Јавниот обвинител не ги открива доказите во корист на обвинетиот во некој случај кој го привлекува вниманието на јавноста. Медиумите постојано барат информации, но јавниот обвинител одбива да даде било каква информација. Извршната власт е особено заинтересирана да има осудителна пресуда заради што врши влијание врз јавниот обвинител и тој поднел обвинение без да ги презентира доказите на одбраната.

Прашања:

1. Дали ваквото однесување е предвидено како недозволено во Етичкиот кодекс на јавните обвинители?
2. Со кое начело е предвидено како недозволено јавните обвинители да имаат непримерни врски со законодавната и извршната власт, ниту да дозволат влијание од нивна страна, така да јавноста нема сомневање за постоење на такви врски или влијанија?
3. Кое начело го повредуваат јавните обвинители доколку донесат одлука без да ги преземат сите потребни дејствија во кривичната постапка со цел да се прибават докази и потполно и вистинито да се утврди фактичката состојба

Студија 2

Јавен обвинител со својата сопруга бил на вечера во ресторан. Со нив било едно лице со сомнителен морал. Тоа лице честопати било тема на разговор во градот. Во јавноста било присутно мислење дека тоа лице се занимава со недозволена трговија. Често пати против него биле поднесувани кривични пријави, подигани обвиненија, но никогаш не бил правосилно осуден.

Јавниот обвинител тоа добро го знаел, но со него бил пријател од детството и тој честопати го викал на вечера и го честел него и неговото семејство. Тој знаел дека негов колега од друг град ќе подигни обвинение против тоа лице и дека овој пат има доста докази за да биде осуден, па заради тоа овој пат имал намера тоа да му го каже.

Прашања:

1. Дали ваквото постапување на јавниот обвинител може да претставува основ за повреда на некое начело од Етичкиот кодекс на јавните обвинители ?
2. Кое начело од Етичкиот кодекс на јавните обвинители со ваквото однесување јавниот обвинител може да го повреди/
3. Доколку јавниот обвинител не се согласува дека неговото однесување е недозволено според Етичкиот кодекс на јавните обвинители, од кого може да побара мислење

Студија 3

Јавниот обвинител не ги следи измените на законите кои се однесуваат на кривичната област. Без причина не оди на обуки на кои се пријавил. Исто така изнесува информации во медиумите кои се однесуваат на предмети кои ги работи.

1. Дали во Етичкиот кодекс на јавните обвинители предвидена е обврска за непрекинато стручно усовршување и образование ?
2. Кое начело од етичкиот кодекс на јавните обвинители ја предвидува обврската за непрекинато стручно усовршување и образование ?
3. Што друго предвидува ова начело ?

Студија 4

Јавниот обвинител изнесува информации во медиумите кои се однесуваат на кои се однесуваат на личниот живот на обвинетиот, како и на доказите од кривичниот предмет против тој обвинет што го работи.

Прашања:

1. Дали ваквото постапување на јавниот обвинител претставува по реда на Етичкиот кодекс на јавните обвинители?
2. Во начело од Етичкиот кодекс на јавните обвинители е предвидено дека јавните обвинители се должни да ја почитуваат професионалната доверливост во текот на вршењето на функцијата и по престанокот на вршење на функцијата да ги чуваат тајните податоци кои ги дознале при извршување на функцијата
3. Што уште е предвидено како недозволено однесување на јавниот обвинител според начелото на Воздржаност?

Студија 5

Адвокатот Петар го брани обвинетиот Горан Миленковски за кривично дело Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл. 215 ст. 1 од КЗ.

По завршување на истрагата јавниот обвинител го известил обвинетиот и неговиот бранител дека може да го разгледаат предметот и собраните докази и дека може да достават други докази, списи или да побараат јавниот обвинител да собере определени докази. Обвинетиот не го стори тоа, па јавниот обвинител во случајна средба со бранителот му спомна дека сеуште имаат можност за спогодување. Исто така му кажа дека доказите против обвинетиот се силни и дека тој верува дека судот ќе го огласи за виновен и ќе му изрече затворска казна блиску до максималната од 10 години, особено што обвинетиот и претходно бил осудуван за вакви кривични дела. Притоа, му нагласи дека има потврда за привремено одземена наркотична дрога Марихуана од обвинетиот во количина од 10 грама и дека постои сведок кој кажал дека купил од него дрога, па во случај на спогодба би прифатил најниска казна од 3 години.

Бранителот му поверувал на јавниот обвинител дека има несоборливи докази против неговиот клиент, разговарал со него и го убедил да се спогодат. Притоа, воопшто не побарал да изврши увид во списите на предметот оформен против неговиот клиент, туку го убедил обвинетиот да ја потпише предлог спогодбата.

Пред отпочнување на рочиштето за оценка на предлог спогодбата пред судијата на претходна постапка, бранителот утврдил дека јавниот обвинител не ја зборувал вистината во врска со доказите. Имено, сведокот на кој се повикувал јавниот обвинител навел дека тој лично не ја купил наркотична дрога Марихуана од обвинетиот, туку дека му дал пари на друго лице и дека тој му кажал дека Марихуаната ќе ја набави од некој „Гоки“, за кој не знае дали е обвинетиот. Исто така навел дека обвинетиот не го познава и не му е познато дали тој е нарко зависник и дали продава дрога.

На бранителот му станало јасно дека јавниот обвинител ја искористил неговата неподготвеност и недоволната ангажираност во застапувањето на интересите на клиентот, но исто така знаел дека тоа не го оправдува. Сепак писмено го известил повисокиот јавен обвинител за случајот.

Прашања:

1. Како го оценувате постапувањето на јавниот обвинител:
2. Што предвидува Етичкиот кодекс на јавните обвинители во врска со односот со осомничениот/обвинетиот?
3. Според Етичкиот кодекс на јавните обвинители, доколку Етичкиот совет утврди дека ваквото однесување на јавниот обвинител не е недопуштено, како ќе постапи?

Студија 6

Јавен обвинител од повисокото обвинителство прифаќа да учествува во телевизиска емисија во која се зборува за работата на јавните обвинители од пониското јавно обвинителство. Притоа, јавниот обвинител зборува за некои случаи на кои работеле неговите колеги од пониското јавно обвинителство и чии одлуки тој ги контролирал. Во емисијата јавно ги изнесол критиките кон обвинителите кои ги контролирал укажувајќи на тоа дека се нестручни иако повисокиот јавен обвинител тоа во контролата писмено не го изнесол, ниту потоа е утврдено во постапка предвидена со закон и со актите.

Прашања:

1. Дали повисокиот јавен обвинител може да постапува на ваков начин?
2. Дали повисоко јавно обвинителство, според Законот за јавното обвинителство, може да врши надзор над работата и постапувањето по определени предмети на пониските обвинителства заради утврдување на грубо повредување на нормите на Кодексот на јавните обвинители ?
3. Според Етичкиот кодекс на јавните обвинители дали јавните обвинители се должни да ги применуваат задолжителните упатства и писмените укажувања дадени од повисоките јавни обвинители?

Студија 7

Јавен обвинител е задолжен за истрага во случај со трговија со луѓе во кој наводно е вмешана озлогласена личност од подземјето. Во текот на постапката тој дознава дека некои докази полициските службеници го прибавиле на незаконит начин. јавниот обвинител е сигурен обвинетиот е виновен, но заради процесните повреди предметот би можел да пропадне, ако тој податок биде откриен. Затоа одлучил да го користи доказот и да го премолчи фактот дека истиот е незаконит.

Прашања:

1. Дали ваквото постапување на јавниот обвинител е предвидено како недозволено во Етичкиот кодекс на јавните обвинители?
2. Со што се определиени основните етичките начела на јавно обвинителската етика?
3. Што може да се преземе, според Етичкиот кодекс на јавните обвинители, во случаите кога при прибавувањето на незаконит доказ дошло до грубо кршење на основните човекови права?

Студија 8

Бранителот на еден од обвинетите во кривичен предмет што го работите како јавен обвинител телефонира во Вашата канцеларија и бара состанок со Вас за да Ви достави информации кои се релевантни за одлучување во тој предмет. Нагласува дека сака податоците да Ви ги даде лично Вам на рака и надвор од просториите на јавното обвинителство. Исто така нагласува дека информациите се однесуваат на оштетениот и неговото имотно правно побарување и дека неговиот клиент е подготвен да прифати условна осуда доколку се прифатат истите и се досуди минимално имотно правно барање.

Прашања:

1. Дали јавниот обвинител може да прифати ваква „понуда“ ?
2. Дали Етичкиот кодекс на јавните обвинители содржи одредби за односот со оштетениот?
3. Дали според Етичкиот кодекс на јавните обвинители јавниот обвинител може да остварува средба со бранителот, надвор од работната просторија ?

Студија 9

Спроведувате истрага за злоупотреба на службената положба на високи функционери и сопственици на моќни компании. Сопственик на повеќе медиуми Ви се заканува дека ќе објави нешто од Вашето минато кое е вистинито, но непријатно е за Вас и бара да се откажете од таа истрага. Знаете, дека објавувањето на таквите информации ќе има тешки последици на Вашиот углед. Доколку не преземете дополнителни истражни дејствија, во моментот немате цврсти докази за вмешаноста на сите пријавени, па би можеле да ја запрете истрагата.

Прашања

1. Дали со откажување од натамошната истрага повредувате некое начело од Етичкиот кодекс на јавните обвинители?
2. Кое начело го повредувате доколку потпаднете под влијание и надворешни притисоци и мислењето на јавноста ?
3. Дали во законот за јавното обвинителство е предвидено грубото повредување на нормите на Кодексот на јавните обвинители со што се нарушува угледот на функцијата јавен обвинител како некаква повреда?

Студија 10

Управникот на домот за деца без родители примил како донација едно комбе кое му било неопходно затоа што со него ги носеле децата на училиште. Донацијата ја примил од локален бизнисмен, но условот под кој ја примил бил управителот да потпише дека добива комбе кое чини 20.000 Евра, иако всушност цената на комбето била 10.000 Евра. На управителот му било неопходно комбето, а средства за купување на друг начин не можел да обезбеди. Долго време имал дилема што да направи и постојано ги оценувал придобивките и последиците од таквата евентуална постапка. Најпосле заклучил дека придобивката за децата е голема, а од друга страна последицата нема да настапи доколку не се дознае за тоа. Затоа се согласил.

Прашања:

1. Што претставува дилемата?
2. Во однос на нивното дејство, какви видови дилеми кај јавниот обвинител можат да се појават?
3. Како начин на решавање на дилемите, од што поаѓа „утилитаризмот“ ?

- 1) Судија и јавниот обвинител работат заедно на утврдување дали Ј.К од Скопје е сторител на кривичното дело и испитување на вината на обвинетиот. Тој е обвинет со обвинителен акт на Јавното обвинителство на Р.М – одделение за организиран криминал и корупција, за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување“ од чл. 353 ст.5 во врска со ст.2, 3 и 4 од КЗ на Р.М.

Закажана е главна расправа по предметот. Двајцата (судијата и јавниот обвинител) припаѓаат на истиот систем на прогон и на судството во поширика смисла, во текот на постапката.

1. Дали е дозволено судијата и јавниот обвинител да соработуваат во текот на постапката?

2. Која е нивната должност во овој случај?

3. Дали само судијата во текот на кривичната постапка треба да ја практикува својата независност?

- 2) Судијата Б.П е долгогодишен судија со преизнаена стручност и квалитет во правораздавањето и како таков е оценет од највисоките судски инстанции. Но тој истовремено е надарен и со литературна дарба и има објавено три романи во кои користи инспирација и од својата судска пракса на начин како тоа го дозволува тој уметнички израз.

1. Дали литературната активност на судија како романиер со издадени три романи му штети на неговиот углед и на довербата на граѓаните во судството?
 2. Кога на судијата му е потребна согласност од судскиот Совет за обавување на дополнителна дејност?
 3. Дали дополнителната активност на судијата за унапредување на правната мисла во Република Македонија, треба да се земе во предвид при унапредувањето на судијата во кариерата во повисока судска инстанца?
- 3) Граѓаните исклучени од системот за парно греење формираа здружение на граѓани со програмска цел организирано да ги заштити своите права пред надлежните државни органи. Судијата Б.Т од Основниот суд во Скопје, се зачленил во ова здружение на граѓани бидејќи споделува ист интерес на исклучен граѓанин од користење на топлинска енергија- парно греење. На ден 22.06.2015 година здружението на граѓани закажа протест пред регулаторната комисија за енергетика и пред БЕГ, со барање граѓаните што се исклучени, корисници на парно греење, да бидат ослободени од плаќање на надомест на топлинска енергија која не ја користат. Судијата се приклучил на протестот. Во рамките на протестантите постоеле и транспаренти против регулаторната комисија во која се наведува дека регулаторната комисија и БЕГ ги прекршуваат човековите права. На друг транспарент од заинтересираните граѓани се укажува на незаконитост на правилникот со кој исклучените граѓани се принудуваат да плаќаат, а не добиваат топлинска енергија.
1. Дали е дозволено учеството на судијата во протестот?
 2. Дали судијата и јавниот обвинител имаат право да членуваат во здруженија на граѓани?
 3. На кој начин судијата може да се активира во работата на здруженија на граѓани?
- 4) Тужителот И.Б од Кичево поднесува тужба за утврдување и признавање право на сопственост на куќа, со вредност 700 000 денари, која се наоѓа во Кичево, и бара тужените А.Л и Х.Л да се задолжат да му го признаат тоа право и да му ги надоместат трошоците на постапката. Односите меѓу странките се нарушени,

што има влијание за одржување на редот во судницата во текот на главната расправа.

1. Која е обврската на судечкиот совет за да ја смири спротивставувачката природа на рочиштето и да манифестира објективност во водењето на случајот?
 2. Како треба да се однесува судијата во текот на главната расправа кога ќе се наруши редот во судницата?
 3. Како треба да постапи судијата кога само едната странка го нарушува редот во текот на судењето?
- 5) Тужителката Б.Н од Скопје поднесува тужба за развод на брак против нејзиниот брачен сопруг и во тужбата бара од судот причините за разводот на бракот ќе ги изнесе на затворена за јавноста судска расправа. Судот го уважува предлогот и во текот на постапката тужителката изнесува факти за бизарно сексуално однесување на сопругот (зоофилија), поради што не сака да живее повеќе заедно со сопругот и бара малолетните две деца да и бидат доделени на чување, одгледување и воспитување на неа.
1. Како треба да се однесува судијата по однос на сознанијата во овој случај?
 2. Дали странките ги доверуваат своите интимни тајни пред судот?
 3. Кога судот ја исклучува јавноста од главната расправа?